

GALIMOS INTERESŲ KONFLIKTŲ TARP VARTOTOJŲ, LIETUVOS NACIONALINĖS VARTOTOJŲ FEDERACIJOS (LNVF) IR FINANSAVIMO TEIKĖJŲ VENGINIMO IR VALDYMO PRINCIPAI IR PRIEMONĖS

1. Sprendžiant interesų konfliktus, daugiausia dėmesio LNVF skirs prevencijai. Interesų konfliktų prevencijos ir sprendimo priemonės turi būti veiksmingos, proporcingos, skaidrios ir reguliariai atnaujinamos (atsižvelgiant į bet kokius teisinius, politinius ar institucinius pokyčius).

2. Informuotumo didinimas

Interesų konfliktų prevencija yra glaudžiai susijusi su dalyvaujančių asmenų informuotumu; jei numatoma, kad gali kilti interesų konfliktas, jo galima išvengti. Todėl svarbu didinti informuotumą apie interesų konfliktus. Be to, labai svarbu puoselėti sąžiningumą remiančią stiprią valdymo kultūrą (kryptis formuojama „iš viršaus“), nes aukšti valstybės pareigūnai ir darbuotojai gali sukurti sąžiningumo kultūrą, kurioje kiekvienas prisiima atsakomybę už savo veiksmus, o interesų konfliktai nėra toleruojami. Taip pat svarbu skatinti kultūrą, kurioje darbuotojai galėtų kreiptis pagalbos ir patarimų nebijodami atsakomųjų veiksmų.

3. Politika, taisyklės ir procedūros

LNVF turėtų turėti: i) rašytinius susitarimus dėl skirtingų funkcijų vykdymo ir sprendimų priėmimo proceso; ii) aiškų darbuotojų funkcijų padalijimą ir aiškias pareigines instrukcijas; iii) pakankamai tinkamos kvalifikacijos žmogiškųjų išteklių skirtinguose lygmenyse ir skirtingoms funkcijoms atlikti. Funkcijų atskyrimo principas yra svarbus tiek, kiek sumažinama interesų konfliktų tikimybė, kai funkcijos yra tinkamai atskirtos, t. y. tinkamas funkcijų atskyrimas sumažina interesų konfliktų riziką.

Politika ir procedūros turėtų būti nedviprasmiškos ir apimti tokius klausimus, kaip:
— interesų konfliktai – paaiškinimai, jų deklaravimo reikalavimai ir procedūros, prieštaravimų procedūros, po kurių gali būti taikomos sankcijos,
— dovanų ir svetingumo politika,
— reikalavimai pranešti apie įtariamą sukčiavimą, įskaitant pranešėjų apsaugą.

Naudinga priemonė, padedanti nustatyti ir valdyti interesų konfliktus, yra interesų konflikto nebuvimo deklaracija ir, jei taikoma, esamų ir buvusių interesų deklaracija.

Kai interesų konfliktas kyla po pirminės deklaracijos pateikimo, tai dar nereiškia, kad pirminė deklaracija buvo melaginga.

Gali būti, kad deklaracijos teikimo metu dar nebuvo nė vienos iš interesų konflikta lėmusių aplinkybių ar jos nebuvo žinomos. Todėl turėtų būti nustatytas įpareigojimas:

- deklaruoti esamas aplinkybes, kai tik atitinkamas asmuo sužino apie aplinkybes, kurios gali turėti įtakos nešališkam ir objektyviam jų pareigų vykdymui,
- susilaikyti nuo veiksmų ir perduoti bylą savo tiesioginiam vadovui (arba atitinkamam įgaliotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui).

Nedeklaruoti interesų konfliktai nebūtinai yra nusikalstamos veikos. Tačiau interesų konfliktai, jei jie nebus nustatyti ir tinkamai valdomi, galiausiai gali tapti tokia veika, priklausomai nuo taikomos teisinės sistemos.

Lietuvos nacionalinės vartotojų federacijos

prezidentė Alvita Armanavičienė

